

De Huiszwaluw (*Delichon urbica urbica*)

René Olivier en Anja Stooker

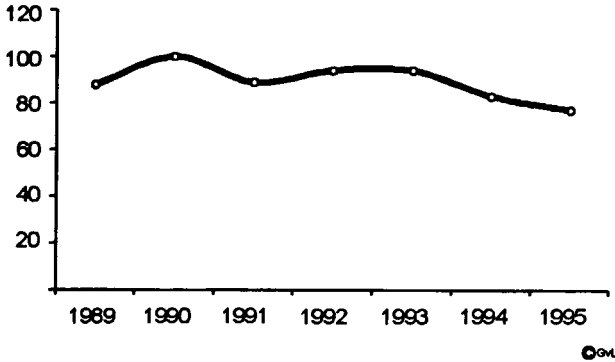
Sinds 1993 wordt al een aantal jaren geprobeerd volledige tellingen uit te voeren van het aantal bewoonde nesten van de Huiszwaluw binnen onze regio. In 1994 is dit voor het eerst gebiedsdekkend gebeurd. De resultaten van deze twee onderzoeksjaren zijn reeds eerder gepubliceerd (Olivier & Stooker, 1995). Omdat de resultaten van 1995 en 1996 inmiddels ook bekend zijn, kunnen de vier onderzoeksjaren met elkaar worden vergeleken.

Tabel 1. Overzicht totaal aantal bewoonde nesten van de Huiszwaluw binnen de regio Zuid-Kennemerland (1993 is niet volledig gebiedsdekkend geteld).

jaar	aantal bewoonde nesten
1993	339
1994	416
1995	317
1996	300

Het blijkt dat de licht dalende trend binnen onze regio overeenkomt met de gemiddelde landelijke trend voor de periode 1990-'95. Ook het landelijk vastgestelde aantal bewoonde nesten daalt in deze periode langzaam maar zeker. De landelijke cijfers zijn in figuur 1 geïndexeerd weergegeven. Het aantal nesten in 1990 is hierbij als uitgangspunt genomen (index = 100).

In de bijlage is een overzicht gegeven van de bewoonde nesten van de Huiszwaluw in Zuid-Kennemerland in 1995 en 1996. Op sommige lokaties blijkt nog groei mogelijk. In hoeverre dit incidenteel is zal de toekomst moeten uitwijzen. De bulk van de totale populatie lijkt zich steeds meer te concentreren op enkele specifieke plaatsen. Dit betreft dan voornamelijk vrijstaande gebouwentypes zoals boerderijen, gemalen, schuren en enkele manege. Zoals al eerder gesteld (Olivier & Stooker, 1995) maakt dit de soort in toenemende mate gevoelig voor bedrijfssluitingen, herinrichtingen, renovaties en plaatselijk voedsel en/of gebrek aan nestmateriaal.

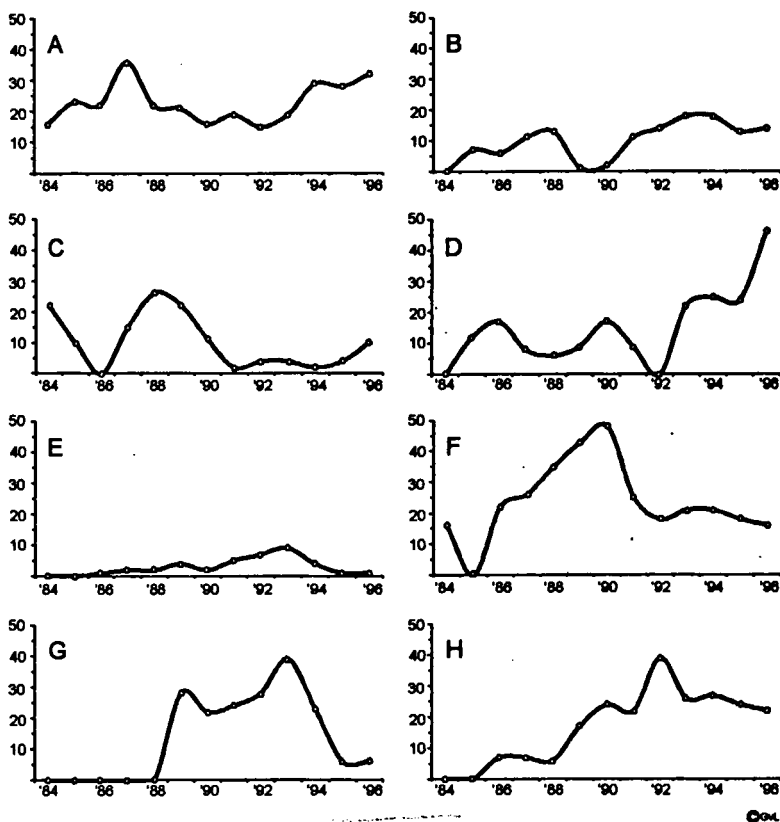

Figuur 1. Het verloop van het totaal aantal nesten van de Huiszwaluw in Nederland (index 1990 = 100: 126000 nesten).

Van een aantal (top)lokaties zijn ook redelijk volledige, betrouwbare tellingen bekend van de jaren tussen 1984-'93. Voor de acht toplokaties is het verloop van het aantal nesten weergegeven in figuur 2.

Bestudering van deze gegevens leert dat er grote meerderjarige schommelingen kunnen optreden binnen de deelpopulaties. Meestal vallen de topjaren van de lokaties niet samen. Waarschijnlijk zijn, zoals reeds eerder verondersteld, de plaatselijke omstandigheden doorslaggevend voor het succesvol nestelen. De toekomstige tellingen zullen uitwijzen of de diverse genoemde trends verder doorzetten of dat het hier meerderjarige schommelingen betreft.

Om de vestiging van de soort te stimuleren zijn een aantal kolonies voorzien van kunstnesten. Deze kunstnesten blijken een goed alternatief te vormen bij bestaande kolonies. Bij (bijna) verdwenen en langzaam wegwijkende kolonies lijkt de aanwezigheid van kunstnesten irrelevant.

Figuur 2. Verloop in het aantal nesten van de Huiszwaluw op een aantal lokaties in Zuid-Kennemerland.

- A = Gemaal Liedeweg; Haarlemmerliede
 B = Liedeweg; Haarlemmerliede
 C = Boerderij Zorgvrij; Zuid-Spaarndammerpolder
 D = Westlaan, Boerderij Het Anker; Velsbroek
 E = Inlaagsedijk; Spaarwoude
 F = Hoge Spaarndammerdijk; Spaarwoude
 G = Genieweg; Zuid-Spaarndammerpolder
 H = Kerkweg; Spaarwoude

Voor een goede monitoring blijft het van belang dat de tellingen zo volledig mogelijk zijn. Wij hebben voor de komende zomer weer enkele tellers nodig voor de gebieden in de omgeving Vijfhuizen, Nieuwe Brug, omgeving Badhoevedorp en de Verenigde Binnenvlakte (Spaarnwoude en Haarlemmerliede). De tellingen zijn niet intensief (1 à 2 dagen per gebied) en de soort is gemakkelijk herkenbaar, zodat deze tellingen ook zeer geschikt zijn voor beginnende vogelaars! Wij willen u graag verder informeren.

Voor de huidige serie tellingen willen wij de volgende personen bedanken voor hun bijdrage: P. Kok, B.J. Bol, T. van de Boomen, T. Buijs, P. Schrijvers, C. Looy, P. Thomas, J. Stuart, E. van Huijssteeden, N. Slotboom.

Literatuur

- Olivier, R. & Stooker A., 1995. De Huiszwaluw (*Delichon urbica urbica*). *Fitis* 31 (1): 45-48.
- Huiszwaluwproject VWG Hoeksewaard, 1995

Denkt u te beschikken over aanvullende gegevens, laat dit aan ons weten!

Anja Stooker & René Olivier, Ida Gerhardtlaan 17, 2104 SH Heemstede,
Telefoon: 023 - 5285427,
E-mail (Internet): rean@xs4all

Bijlage.   Overzicht van bewoonde nesten van de Huiszwaluw in 1995 en 1996 in de regio Zuid-Kennemerland.

lokatie	gebouwen		nesten	
	type	aantal	1995	1996
<u>Zuid-Spaarndamerpolder</u>				
- Manege Goedhardt, Amsterdamseweg	5	1	20	23
- Amsterdamseweg	2	1	10	7
- Boerderij Zorgvrij ('95: 4 & '96: 12 kunstnesten)	1		0	0
- Genieweg	2,3,5	4-7	4K	10K
			6	6
<u>Santpoort</u>				
- Hoeve Duin en Kruidberg	5		5	7
- Middenduinerweg	1,5	1-2	2	1

lokatie	gebouwen		nesten	
	type	aantal	1995	1996
<u>Velserbroek</u>			<u>25</u>	<u>46</u>
- Westlaan, Boerderij Het Anker	1	2	24	46
- Oostlaan	2	1	1	0
- Ronde Zonnedaaw	2	3	0	0
- Aletta Jacobsstraat/Rietkamp (10 kunstnesten)	3	3	0	0
<u>Spaarndam</u>			<u>0</u>	<u>0</u>
- Bebouwde kom (22 kunstnesten in '94 en '95)	3		0	0
- Gemaal (8 kunstnesten in '95)	6		0	0
<u>Spaarnwoude</u>			<u>47</u>	<u>42</u>
- Kerkweg (24 kunstnesten)	1,2	8	24	22
- Hoge Spaarndammerdijk	1,2	4	18	16
- Inlaagsedijk	1,2,6	3	5	4
- Machineweg 1 Crayenstein (12 kunstnesten)	?	1	0	0
<u>Haarlemmerliede</u>			<u>46</u>	<u>49</u>
- Gemaal Haarlemmerliede	6		28	32
- Liedeweg	2	2-8	18	17
<u>Halfweg</u>			<u>1</u>	<u>0</u>
- Kanaalweg	3	2	1	0
- Teding van Berkhoutstraat	3	1	0	0
<u>Nieuw-Vennep, Hillegom, Zwaanshoek</u>			<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Lisse, Zwanenburg, Boesingheliede</u>			<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Haarlem, Bloemendaal</u>			<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Nieuwe Brug</u>			<u>22</u>	<u>24</u>
- Ringvaart	1,2,5	1-3	22	24
<u>Vijfhuizen</u>			<u>14</u>	<u>14</u>
- Kromme Spieringweg	1	4	0	3
- Spieringweg	1,2	2	10	8
- Vijfhuizerweg	1,3,4	5	4	3
<u>Badhoevedorp (gedeeltelijk) e.o.</u>			<u>14</u>	<u>7</u>
- Sloterweg	1,2	3-7	14	6
- Lijnden, Lijnderdijk 233	2	1	0	1

lokatie	gebouwen		nesten	
	type	aantal	1995	1996
<u>Hoofddorp</u>			<u>82</u>	<u>46</u>
- IJweg	1,2	3-4	15	21
- Rijnlanderweg (6 oude nesten in '96; 2 kunstnesten)	1,2	2-8	67	25
<u>Cruguius</u>			<u>18</u>	<u>9</u>
- Manege Bisschop	10		18	9
- Oude Kruisweg	2	1	0	0
<u>Vogelzang e.o.</u>			<u>21</u>	<u>32</u>
- 2de Doodweg	1	1	0	0
- Vogelzangseweg	5	1-3	21	28
- Zilkerbinnenweg	2	1	0	2
- Oase, Lelyweg 3	2	1	0	2
totaal	1 t/m 6 en 10		317	300

legenda type gebouwen:

1 boerderij vrijstaand	7 fabriek
2 huis vrijstaand	8 sluis(deur)
3 huis bebouwde kom	9 kazerne
4 kerk	10 manege
5 schuur	
6 gemaal	K alleen kunstnesten bezet